

Jesper Petersens tale ved fejringen af Niels Bohr Instituttets 100-årsjubilæum

Taler

Jesper Petersen
Uddannelses- og
forskningsminister

Dato

3. marts 2022

Sted

Københavns Rådhus

Deres Kongelige Højhed

Kære overborgmester

Kære Rektor og alle tilstedeværende fra Københavns Universitet, og ikke mindst fra Niels Bohr Instituttet

Kære Familien Bohr

Kære gæster

Det er en ære for mig at tale og give en hilsen fra regeringen i dag. Og selvom tankerne i disse dage går til ukrainerne og går imod Putins krigsførelse, så vil vi fejre og markere Niels Bohrs Instituttets jubilæum med stor glæde

1921: Gardinerne rulles ned

Det er 3. marts 1921. Universitetets Institut for Teoretisk Fysik indvies, og professor Bohr er i gang med sin åbningstale til de fornemme gæster.

Han trykker på en knap, elektriske gardiner ruller ned, og mørket sænker sig over publikum. Niels Bohr tænder en glødepære, og instruerer gæsterne i at holde et lille glas-gitter op foran øjnene.

Og det, der nu åbenbarer sig for publikum, som er tilstede på Blegdamsvej 17. Det er kernen af det hele. Foran deres øjne folder hele farvespektret sig ud. Politikens udsendte beskriver det som et ”skønt farvevæld”.

Hvilke farver, man ser, det afhænger af, hvilket stof man iagttager. Og Bohr havde som den allerførste forklaret, hvordan disse farver blev skabt af elektronernes bevægelser omkring atomets kerne. Det nye institut var rejst på denne dragende, lille verden – og forskerne var i fuld gang med at rejse dybt ind i den.

2022: En regnvåd mandag

Det er den 21. februar 2022. Regnen siler ned på Blegdamsvej, og en ministerbil parkerer foran instituttet. Ministeren er på besøg, og sætter sig – lettere benovet – til rette ved Niels Bohrs arbejdsbord. Ministeren er mig, og jeg må sige: Der er noget vingesus over den oplevelse.

Men hvad der er endnu mere vingesus over – og jeg tror faktisk, Niels Bohr havde været enig – er det, der sker ude på gangene. I har taget Bohrs ånd med jer, helt ind i 2022, og det er ikke bare noget, man siger.

Forfatteren Peter Høeg har skrevet et essay om jeres institut, og her beskriver han studiemiljøet meget rammende:

”Stemningen på gangene og mellem mennesker er en interaktion mellem ligeværdige. Når man besøger instituttet, kan man kun vanskeligt, eller slet ikke, gætte, om de, man møder på gangene, er lærere, administrative medarbejdere, dele af ledelsen eller studerende. Man får et indtryk af en summende hjertelig, travl, vandret, ofte humoristisk, ikke unørdet, flad struktur. Oven på en kolossal menneskelig og videnskabelig dybde”.

Det er da ret fantastisk, at unge studerende kan møde ind til det her på en regnvåd mandag.

At unge studerende kan drøfte problemstillinger med professorer – ”med ligeværdige” – som noget helt naturligt.

At studerende bliver skubbet ind i forreste geled, i frontforskningen.

At I – på et institut i den forskningsmæssige elite – formår at dyrke nogle menneskelige egenskaber hos jeres studerende, som er fuldstændigt elementære

for det danske samfund:

Dit nysgerrige blik på verden omkring dig. Din evne til at reflektere, og ikke bare kopiere. Vigtigheden af, du følger din interesse, når du tager vigtige skridt i livet. At du kaster dig ud på dybt vand, med de knubs – og de indsigter! – der følger med. At du mærker værdien af, hvad fællesskaberne betyder, og hvor langt man bevæger sig, når man gør det sammen med andre.

En pilgrimsdestination

Det er knap to år siden, at tre fysikstuderende gjorde noget helt vildt. De viste, hvordan man kan adskille korte og lange gammaglimt. Forskerne har prøvet at gøre det siden 70'erne – de kunne ikke. 3 førsteårsstuderende fra Niels Bohr Institutet kunne godt.

De vidste – som sådan – ikke noget om astronomi. Men de vidste noget om machine learning, og historien bliver kun bedre af, at det hele kom i stand stærkt ansporet af deres vejleder.

Det kan man se ideen i over hele verden. En af jeres udenlandske forskere, Anasua Chatterjee, kalder instituttet for ”en pilgrimsdestination for forskere i kvantefysikkens verden”, og det kalder på al ære og anerkendelse, at I har løftet Bohrs internationale ånd helt ind i 2022.

1,6 millioner kilometer

Gæsterne i 1921 så farvespektret folde sig ud. Mærkede Niels Bohrs indsigt på egen krop. Gæsterne i 2022 ser det stadig folde sig ud – ser, hvordan jeres arme rækker langt tilbage i fortiden og langt ind i fremtiden:

1,6 millioner kilometer fra Jorden er James Webb-teleskopet klar til at tage billeder dybt ind i universets fortid. Oppe i Grønland er forskningsstationen totalt dækket af sne oven på corona-pausen.

Men Dorte og compagni har forsikret mig om, at de nok skal få gravet sig ind, og at det bliver med håndkraft. Det er godt – for jeres iskerner gør os klogere på klimaet, både dengang og nu.

Og lidt fremme i horisonten ligger kvantecomputeren. Vi ved jo, at

computersprog består af 0'er og 1-taller i lange rækker. Det er komplekst, men også håndgribeligt. Kvantecomputeren blander 0 og 1. Det åbner muligheder, det åbner vores fatteevne, og det åbner spørgsmål.

Regeringen og samtlige af Folketingets partier har besluttet, at vi skal have en dansk strategi for kvanteforskning. Der ligger en enorm, samfundsmæssig værdi i området, hvis vi understøtter, at I – danske forskere og virksomheder – fortsat er blandt de førende.

Det handler om alt fra trafikpropper til udvikling af ny medicin. Men det går stærkt. Der investeres massivt på globalt plan, og det er heller ikke nogen hemmelighed, at området rummer indsigter, som kan anvendes til at gøre skade på os. Og at vi omvendt skal være stærke her for at kunne beskytte os.

Alle er inviteret med i den dialog, der går forud for strategien – for det hele bygger jo på jeres viden, på Niels Bohrs pionerarbejde og på betragtelige investeringer i grundforskning og forskningsinfrastruktur.

Universiteternes fornemmeste opgave

Der er det ved kvanteforskning – ligesom alt andet, vores universiteter beskæftiger sig med – at det handler om at løfte samfundet. Løfte vores sundhed og velfærd. Vores eksport og arbejdspladser. Den grønne omstilling. Og ikke mindst at løfte os som mennesker med jeres åbne blik.

Det er universiteternes fornemmeste opgave, og det har jeres institut demonstreret gennem 100 år.

Peter Høeg beskriver jeres rolle i samfundet på sin egen, rammende måde. Han cyklede forbi Blegdamsvej 17 som dreng, og skriver:

”De fik den forbipasserende dreng til at tænke, at dér turde man godt vove sig ind for at få en tår vand.”

Stort tillykke med jubilæet! Danmark kan være stolte af jer.

Godt arbejde!

Tak for ordet.

Kilde

ufm.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Jubilæumstale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jesper-petersens-tale-ved-fejringen-af-niels-bohr-instituttets-100-arsjubilaeum>